

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM

(Anyanyelvű és kétnyelvű nemzetiségi nevelési-oktatási forma)

9–12. évfolyam

A magyarországi német nemzetiség számára a nyelv és a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. A már évtizedek óta érzékelhető előrehaladott asszimilációs folyamat következtében megnőtt a nevelési és oktatási intézmények szerepe a nyelv, a kultúra és az identitás továbbadásában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és képességekre kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkori személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé.

Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A nemzetiség nyelvén felkínált nevelés és oktatás épít arra, hogy a nemzetiséghez tartozók ezzel a lehetőséggel minden életszakaszban élhessenek.

A nyelv magas szintű birtoklása, a helyi nyelvjárások és szokások ápolása, a történelem és jelen ismerete – mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A nemzeti és európai szintű oktatáspolitikai célkitűzéseken kívül a mindennapok gazdasági, kulturális és privát életterületeinek egyre szorosabb összefonódása is bizonyítja, hogy életünk Európában több nyelv ismeretét követeli meg. A hazai nemzetiségek számára ez meghatározó jelentőséggel bír, hiszen éppen az iskoláztatás révén lehetőségük van két anyanyelv használatára. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a már említett asszimiláció következtében az oktatási intézmények egyáltalán nem vagy alig építhetnek a tanulók otthonról hozott nyelvi ismereteire. Az oktatás eredményességének érdekében ennek a megváltozott helyzetnek tükröződnie kell a fejlesztendő kompetenciákban és a közműveltségi tartalmakban is.

A nemzetiségi nyelv és irodalom feladata – többek között – az „elvesztett” anyanyelv visszaadása. Ez meghatározza az oktatás szemléletét: az anyanyelvi nevelésnek és oktatásnak élnie kell az idegen nyelvi oktatás eszközeivel a fejlesztési területek, a módszerek és közműveltségi tartalmak terén.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak gyakorlati alkalmazására. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk lehetővé teszi azt, hogy önállóan és másokkal együttműködve képesek a verbális és nem verbális kommunikáció tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére és feldolgozására. Mindezek birtokában képessé válnak a másodlagos jelentések felismerésére és reflexiójára. Az anyanyelvi és irodalmi nevelés elválaszthatatlan egységet alkot. Az irodalmi nevelés azonban nemcsak az irodalmi alkotásokon keresztül történő ismeret- és értékközvetítést, illetve az olvasóvá nevelést jelenti, hanem a különböző közismereti témákon keresztül az élet és a környezet alapvető kérdéseivel való szembesítést is; így biztosítva a kultúra folytonosságát és folyamatos megújulását, a társadalmi problémák megértését és átélését, az én és a másik közötti különbség megfogalmazását és tiszteletben tartását. Az irodalmi alkotások és a közismereti témák együttesen fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjön a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

A német nyelv és irodalom tantárgy számos ponton kapcsolódik a magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, a művészetek, az ember és társadalom és az informatika műveltségi területek tartalmához és céljaihoz.

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a német nemzetiségi nyelvi nevelés elsődleges célja a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak gyakorlati alkalmazására. Cél az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása a feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. A nyelvi képzés kiemelt feladata a különféle hosszúságú, bonyolultságú és rendeltetésű (ismeretterjesztő és szépirodalmi) szövegek olvasása, megértésének és értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztéséhez elengedhetetlen az önálló jegyzet- és vázlatkészítés, az olvasott szöveg tartalmához kapcsolódó saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, a verbális és nem verbális kommunikáció jeleinek megértése és értelmezése. Szükséges a nyelv árnyalt használatához a nyelvi és nyelvtani ismeretek mélyítése és fejlesztése. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a közel biztos helyesírás.

Az irodalomtanítás feladata a különböző műfajú, elsősorban kortárs, rövid lélegzetű alkotások olvasása és befogadása, a művek műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárások megismerése és alkalmazása. A lírai művek kapcsán a költői képek és alakzatok felismerése és az elemzés elősegítése. Elvárható műelemzés készítése megadott szempontok szerint tanári segédlettel.

Tanulási képesség szempontjából az önállóság növeléséhez hozzájárul az anyaggyűjtés, az információk megadott szempontú rendszerezése és értékelése, a téma prezentációja önállóan választott forma segítségével.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából fejleszti ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát. Felismeri az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban, képes a jelenségekre reflektálni.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A kulturált véleménynyilvánítás alapelveinek és a különféle beszédhelyzetek sémáinak ismerete. A tanult szövegfeldolgozási módok szövegtípusnak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése, differenciált feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése,	<i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i> A tanuló képes – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegfeldolgozási technikák. <i>Vizuális kultúra:</i>

<p>információtartalmának megnevezése kielégítően differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.</p>	<p>alapgondolatát/alapgondolatait kielégítő nyelvi differenciáltsággal megnevezni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat, különös tekintettel azok szerkezetére és az olvasóra/hallgatóra gyakorolt szubjektív hatására, mások számára követhető módon bemutatni. <p><i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy adott esetben ellentmondani annak; – a szöveget értelmezni és alapgondolatát továbbfűzni; – írásbeli vagy szóbeli szöveg jelentősebb nyelvi eszközeinek vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. <p><i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni; 	<p>egyszerű cselekmény megjelenítése képekkel, ábra, illusztráció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációs játékok.</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – a probléma-, illetve kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és állást foglalni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni. 	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Órakeret 52 óra
Előzetes tudás	A helyzetnek és kommunikációs célnak megfelelő beszéd- és írásmód, szókincs, nyelvi viselkedés, szövegtolmácsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. Az esszéírás technikájának megismerése, funkcionális szövegek alkotása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Irányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg és illusztráció összefüggése. Adott szövegfajta tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé jellemzői, az esszéírás folyamata. Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzői. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése,</p>	<p><i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni; – a téma, ábrázolásmód, események és a szöveg vonatkozásában központi jelentőségű tényeket rendszerezetten és nyelvileg követhető módon előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajtanak és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően előadni; – az adott szövegfajta követelményeinek betartásával informális és formalizált írott szöveget 	<p><i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás kialakítása, jegyzetelés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszéírás, hivatalos szövegtípusok.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>

<p>blogbejegyzés).</p>	<p>alkotni.</p> <p><i>Komplex összefüggések célnak és célcsoportnak megfelelő feldolgozása</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben összetett tartalmakat is követhetően közvetíteni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben logikus és egyéni érveket hozni, az ellenkező álláspontra objektíven reagálni; – a különböző forrásokból származó információkat koherens szövegben bemutatni; – szöveget és más forrásokat a téma kidolgozásához választani és azok alkalmasságát indokolni; – összetettebb problémafelvetéseket tagolni és ennek logikáját megmagyarázni. <p><i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – állásfoglalását logikusan érvekkel alátámasztani, következtetéseket levonni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben nyitottan reagálni és a helyeslést, illetve elutasítást objektíven megindokolni; – személyek cselekedeteit és azok indítékait megvizsgálni és értékelni; – véleményét szabadon választott (nyelvi vagy nem nyelvi) formában kreatív módon kifejezni. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A nyelvi szintnek megfelelő nyelvhasználat különböző kommunikációs helyzetekben. A számítógép és a világháló német nyelvű programjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.	
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának összefoglalása magyar, illetve német nyelven.</p>	<p><i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> <i>A tanuló képes</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából segítségül hívni; – nyelvhasználatában az adott kommunikációs szituációhoz alkalmazkodni; – a számítógép, a világháló és az egyéb elektronikus kommunikációs média német nyelvű programjait nyelvi különösebb nyelvi nehézség nélkül használni. <p><i>Kommunikációs kultúra</i> <i>A tanuló képes</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – párbeszédes kommunikációs helyzetekben relatíve széleskörű nyelvi eszközök segítségével a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni; – a kommunikáció során felmerülő zavaró tényezőket megnevezni és segítséget/tisztázást kérni; – a kommunikációs partner szóhasználati spektrumát felismerni és a szituációnak és szerepnek megfelelően nyelvileg adekvát módon reagálni; – mások közléseiben a jelentősebb retorikai elemeket felismerni és saját álláspontja 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókincs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önismereti gyakorlatok, szerepjátékok.</p> <p><i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>

	<p>szem előtt tartásával nyelvileg adekvát módon reagálni azokra.</p> <p><i>Nyelvi közvetítés</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – német nyelvű szövegek kulcsfontosságú információit magyarul összefoglalni; – magyar nyelvű megnyilvánulások vagy szövegek mondanivalóját németül összefoglalni. 	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás	Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a tanulók mindennapjaihoz kapcsolódó témakörök alapján. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a rész témák kapcsán, az ismeretek közlése mondatmodellek segítségével, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése.</p> <p>Témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes életvitel: társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség. – Társadalmi élet: étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom. – Iskola, képzés, hivatás: iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés. – Kulturális élet és média: zenei élet a német nyelvű 	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccset, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a tanóra anyagához és a hétköznapi élet egyes területeihez kielégítően nagy szókinccsel olyan nyelvi kifejezőeszközökkel, melyek lexikai variációi relatíve csekély számúak, adott esetben gyakori körülírásokkal és alkalmanként szófordulatokkal hozzászólni. 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség.</p> <p><i>Német népismeret:</i> identitás, régi és modern életmód, településtörténet, nemzetiségpolitika.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>

<p>országokban, film és képzőművészet.</p> <p>– Gazdaság, technika, környezet:</p> <p>európai élettér, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete.</p> <p>– Politika és történelem: társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok.</p> <p>– Német nyelv: a német nyelv megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.</p>		<p><i>ismeretek:</i> EU, nemzetiségpolitika, migráció.</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. A szó- és mondat alapjai	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztése. A tanulók önállóságának fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szófajok biztos felismerése ismérvek megnevezésével szövegek környezetben és anélkül. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvedő szerkezet módbeli segédigével. Igevonatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, elöljárószók és vonzatok, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknévek vonzata, főnevesült melléknévek. Névmasok (személyes, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan).</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – gyakran használt alaktani és mondatnyi szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – egyszerű alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – a gyakran előforduló bonyolult mondatnyi szerkezeteket túlnyomórészt önállóan és általában jól alkalmazni; – ismert mondatnyi szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.</p>

Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi szerkezetek.		
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normák fejlesztése. Szituációs játékok. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> – érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani. 	<i>Magyar nyelv és irodalom: szó- és mondathangsúly.</i>
Kulcsfogalmak	Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek szabályainak megismertetése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással történő írása. A központosítás alapvető formái és tartalmi szabályainak közel helyes alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírással való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok.</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – szövegeket majdnem helyesen leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani; – a legalapvetőbb központosítási szabályokat messzemenően helyesen alkalmazni; – a tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formái és tartalmi szabályait közel helyesen alkalmazni. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a magyar és a német nyelv különbsége (irodalmi művek címeinek írása szövegben, kettőspont utáni mondatkezdés).</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Központosítás, idézet, cím jelölése.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Irodalmi kultúra</p>		<p>Órakeret 115 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése.</p>		
<p>Tevékenységek/ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid terjedelmű epikai művek és modern történetek, dramatikus szövegek és lírai alkotások, két szabadon választott ifjúsági regény. Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. Lessing három fabulája; három Kurzgeschichte (pl. Borchert, Böll, Bichsel, Kaschnitz); két ifjúsági regény (pl. Daniel Höra: <i>Gedisst</i>, Christian Linker:</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műfajok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet.</p> <p><i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.</p>	

<p><i>Blitzlichtgewitter</i>; Marlene Röder: <i>ZebraLand</i>; Hans-Peter Richter: <i>Damals war es</i>; <i>Friedrich</i>; Agnes Hammer: <i>Herz, klopf!</i>); három rövid kortárs epikai mű (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyvből); Schiller: <i>Der Handschuh</i>; képversek (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyvből); öt vers a kortárs német irodalomból (pl. A. Kirsch, W. Biermann, I. Bachmann, D. Grünbein; párbeszédes szövegek (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyv).</p> <p>Magyarországi német irodalom: szabadon választott négy-öt prózai mű (pl. Ludwig Fischer, Josef Mikonya, Franz Sziebert, Stefan Raile); nyolc-tíz lírai alkotás (pl. Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Georg Fath, Alfred Manz).</p>	<p>elemezni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tanulási képesség fejlesztése</p>		<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló, hatékony tanulás képességének továbbfejlesztése.</p>		
<p>Tevékenységek/ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, tananyag feldolgozásának technikái. A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása. Önálló vázlatkészítés, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Kulcsinformációk</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelmük, valamint azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerezésre 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző műfajú irodalmi szövegek elemzése.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes portálok használata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p>	

<p>kiemelése olvasott szövegben. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.</p>	<p>használni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni; – különböző olvasási technikákat (globális, kurzív, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni; – a szöveg tartalmát összefoglalni; – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map-ek segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – az alapvető írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat túlnyomórészt önállóan kiválasztani és alkalmazni. 	<p>kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Gondolattérkép, mind map, cluster.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás egyszerű irodalmi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása.</p>	
<p>Tevékenységek/ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése.</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – igénnyel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, 	<p><i>Etika:</i> önismeret, magatartásformák közösségben.</p> <p><i>Német népismeret:</i> a magyarországi német népcsoport sorsfordulói.</p>

	<p>erkölcsi kérdésekben tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni. 	
Kulcsfogalmak	Azonosság, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes írott és szóbeli szövegek (ismeretterjesztő és szépirodalmi) átfogó megértésére, a konkrét jelentésen túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetelni és vázlatot készíteni. Képes saját véleményét írásban és szóban megfogalmazni, indokolni. Képes alkalmazni szövegfeldolgozási technikákat és eljárásokat. Ismeri a szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézetek jelölésének szabályait. Nyelvhasználatát a tudatosságra törekvés jellemzi: önálló a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.</p> <p>A tanuló szókincse a tárgyalta témakörökhöz kapcsolódóan aktív, az ismeretek bővültek az előző pedagógiai szakaszhoz képest.</p> <p>A tanulóban kialakult az aktív véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, elsajátította a nyelvközvetítés technikáját.</p> <p>Fel tudja ismerni az erkölcsi értékeket, értékelné a különböző magatartásformákat. Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.</p>
--	--

11–12. évfolyam

A német nemzetiségi nyelvi képzés célja a 11–12. évfolyamon a szövegelemzési és szövegalkotási jártasság fokozatos mélyítése, a kritikai érzék továbbfejlesztése, és a különböző műfajú szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Cél a saját nyelvhasználat kontrollja, a kommunikációs helyzetnek megfelelő tudatos nyelvhasználat szóban és írásban. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a tanulási képesség továbbfejlesztése és az önálló adatgyűjtés, valamint prezentáció módszereinek elsajátítása. Ennek eredményeként a tanuló képes hosszabb felkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra források (nyomtatott és elektronikus források) segítségével. Képes jegyzet, vázlat, hivatkozás és forrásjegyzék készítésére; a megfelelő prezentációs technika kiválasztására és elkészítésére.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése és megvitatása. Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység rövid lélegzetű prózai művek és versek összehasonlítása adott tematikai szempont alapján. Mind az érvelő képességet, mind a szociális kompetenciák és erkölcsi

gondolkodás fejlesztését támogatja a hősök, élethelyzetek, konfliktusok felfogása, értelmezése és megvitatása.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű hatásának megfigyelése. A tanuló képes az önálló gondolkodásra, a kulturális és történeti másság felismerésére és megismerésére; ítéletet alkotni a társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Információk nyerésének képessége, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése, a kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, a szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és differenciálása feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.	<p><i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének alapgondolatát/alapgondolatait nyelvileg differenciáltan megnevezni; – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szövegben található információkat kombinálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – összetett szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. 	<i>Minden tantárgy: szövegfeldolgozási technikák.</i>

	<p><i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy adott esetben ellentmondani annak; – a szöveget rendszerezve és logikus egységek mentén értelmezni, annak alapgondolatát továbbfűzni, az arra vonatkozó kérdéseket és problémákat feldolgozni; – írásbeli vagy szóbeli szövegben az írói szándékot felismerni. <p><i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni, saját értékrendjével összevetni; – a probléma- vagy kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni, illetve az információ hiányát jelezni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és érvekkel alátámasztott egyéni véleményt megfogalmazni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni. 	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, jegyzetelés, az esszéírás néhány technikája, meghatározott funkcionális szövegek alkotása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Az esszéírás technikájának alkalmazása, funkcionális és érvelő szövegek alkotása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Irányított és önálló szövegfeldolgozás szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggése. Adott szövegfajta tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamata. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás).</p>	<p><i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni; – fontos tényeket szakmai teljességgel és pontossággal, megfelelő nyelvi eszközökkel előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajta és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően megtervezni és előadni; – a megírás körülményeinek függvényében, a megadott szempontok fokozott figyelembevételével formalizált írott szöveget alkotni. <p><i>Komplex összefüggések célnak és célcsoportnak megfelelő feldolgozása</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben nehezebb témákat is adekvát módon közvetíteni; – gondolatmenetét párbeszédes kommunikációs helyzetekben szakszerű, logikus és jól érthető nyelvi eszközökkel ismertetni; – a különböző forrásokból 	<p><i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás, jegyzetelés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszé és értekezés írása, hivatalos szövegtípusok.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>

	<p>származó információkat egy koherens szövegben bemutatni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – az adott téma kidolgozására nézve egyes felhasznált szövegek és további források létjogosultságát mások számára kifejezni; – az egyes problémafelvetéseket az általános műveltség keretein belül kitágítani és magyarázni. <p><i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i></p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – állásfoglalását a logikai sémák helyes alkalmazásával alátámasztani és ezek alapján megfogalmazni azt; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben a vita kimenetelére való tekintet nélkül, a szakmaiság elve alapján érvelni; – egyetértését, illetve elutasítását szakszerűen indokolni; – egyes helyzeteket, előzményeket, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének szem előtt tartásával értelmezni; – mások megoldásait vizsgálatnak alávetni. 	
Kulcsfogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat és kommunikáció magabiztos birtoklása, a véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és kritikus használata, a nyelvközvetítés technikájának	

elsajátíttatása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és nyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.</p>	<p><i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából önállóan használni; – nyelvhasználatát az előre látható kommunikációs helyzetekre beállítani; – az elektronikus kommunikációs formákat nagyobb nyelvi nehézségek nélkül használni. <p><i>Kommunikációs kultúra</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – változatos, nyelvileg megfelelő formában a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni, valamint olyan szófordulatokat alkalmazni, melyek lehetővé teszik, hogy előadás közben időt nyerjen; – az egyes kommunikációs helyzeteket felmérni, nyelvhasználati kompetenciáját a szokásos kommunikációs helyzeteknek megfelelően alkalmazni; – másoknak nyelvileg és formailag differenciált visszajelzéseket adni; – mások közléseiben a különféle retorikai elemeket felismerni és megítélni, illetve saját megnyilatkozásaiban adekvát nyelvi eszközökkel a kívánt hatást elérni. <p><i>Nyelvi közvetítés</i> A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felkészülés után hosszabb lélegzetű német nyelvű írásbeli és szóbeli szövegeket magyarul elmondani; – felkészülés után magyar nyelvű 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókinccs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>

	szövegeket németül elmondani.	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem, kapcsolatteremtés, visszacsatolás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése aktuális és autentikus szövegek alapján.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása.</p> <p>Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése.</p> <p>Aktuális szövegek és közlések a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából.</p> <p>Témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes életvitel: az életút megtervezése, betegség/egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. – Társadalmi élet: étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. – Iskola, képzés, hivatás: iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. – Kulturális élet és média: hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. – Gazdaság, technika, környezet: európai élettér, globalizáció, problémák és kihívások, a technikai fejlődés 	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccsel, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a témákhoz nagy szókinccsel és differenciált nyelvi kifejezőeszközökkel hozzászólni. 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség.</p> <p><i>Ének- zene:</i> zenei stílusok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> önkormányzati választások, Európai Unió története.</p>

<p>korlátai.</p> <p>– Politika és történelem: demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió.</p> <p>– Német nyelv: a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.</p>		
Kulcsfogalmak	Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia A szó- és mondat alapjai	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete és megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság elmélyítése. A tanulók önállóságának további fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szófajok biztos felismerése ismérvek megnevezésével szövegek környezetben és izoláltan. Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban. Időegyeztetés. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvedő szerkezet minden igeidőben módbeli segédigével is. Igevonatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, előjárósók és vonzatok, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknevek vonzata, főnevesült melléknevek. Névmások (minden névmás). Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi és határozói igenévi szerkezetek.</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – alaktani és mondatnyi szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – bonyolult mondatnyi szerkezeteket is önállóan és jól alkalmazni; – mondatnyi szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.</p>
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igeneves szerkezet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése és differenciálása a kommunikációs szándéknak megfelelően.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtés és hangsúlyozás fejlesztése. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> – érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani. 	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A kulturált véleménynyilvánítás. Kommunikációs funkciók ismerete és alkalmazása.
Kulcsfogalmak	Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központozás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás viszonylagos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismertetése. A szöveg központozásának, a párbeszéd jelölése és az idézés szabályainak megtanítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult és ismeretlen szerkezetek biztos helyesírással történő írása. A központozás alapvető formai és tartalmi szabályainak alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> – szövegeket korrekt helyesírással leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és ezzel a 	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a magyar nyelv és az idegen nyelv különbsége (bekezdések jelölése, idézés).

az igényes helyesírásra való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok, önkorrektúra.	<p>mondanivalót is alátámasztani,</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult és ismeretlen szerkezeteket egyaránt biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formai és tartalmi szabályait helyesen alkalmazni. 	
Kulcsfogalmak	Központosítás, idézet és cím jelölése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra		Órakeret 150 óra
Előzetes tudás	Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi formák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid és hosszabb epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének mélyítése.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid és hosszabb terjedelmű epikai művek és modern történetek, egy kortárs regény, dramatikus szövegek és lírai alkotások. Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen.</p> <p>A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. Theodor Fontane: <i>Effi Briest</i>; Gerhard Hauptmann: <i>Bahnwärter Thiel</i>; egy kortárs regény (pl. Schlink: <i>Der Vorleser</i>; Lenz: <i>Schweigeminute</i>); Franz Kafka <i>három parabolája</i>; Johann Wolfgang von Goethe: <i>Willkommen und Abschied</i>, <i>Grenzen der Menschheit</i>, <i>Erlkönig</i>, <i>Zauberlehrling</i>; Heinrich Heine: <i>Deutschland. Ein Wintermärchen</i>; Josef von</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint elemezni; – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> stílusirányzatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet.</p> <p><i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.</p>	

<p>Eichendorff: <i>Das zerbrochene Ringlein, Mondnacht</i>; Rainer Maria Rilke két szabadon választott verse; Bertold Brecht: <i>Mutter Courage und ihre Kinder</i>; Friedrich Dürrenmatt: <i>Der Besuch der alten Dame</i>. Magyarországi német irodalom: szabadon választott négy-öt prózai mű (pl. Ludwig Fischer, Josef Mikonya, Franz Sziebert, Stefan Raile, Angela Korb, Christina Arnold); hét-nyolc lírai alkotás (pl. Valeria Koch, Engelberg Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Georg Fath, Alfred Manz, Angela Korb, Koloman Brenner, Christina Arnold, Béla Bayer).</p>		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tanulási képesség fejlesztése</p>		<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tanulási stratégiák önálló alkalmazása.</p>		
<p>Tevékenységek/ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának gyakorlása. Saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelmük, valamint azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre használni; – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni; – különböző olvasási 	<p><i>Minden tantárgy:</i> jegyzetelés és lényegkiemelés technikája.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>	

	<p>technikákat (globális, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster, mind map segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – összetett szövegek tartalmát összefoglalni; – az írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni. 	
Kulcsfogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás irodalmi és hétköznapi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. Az identitás megfogalmaztatása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Az irodalmi és ismeretterjesztő szövegek, valamint országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése a saját személyre és a német népcsoportra kivetítve.	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – igényrel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is; – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan 	<p><i>Etika:</i> önismeret, magatartásformák közösségben.</p> <p><i>Német népismeret:</i> a német népcsoport sorsfordulói.</p>

	és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.	
Kulcsfogalmak	Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló szövegelemzési jártassággal rendelkezik, képes a szövegek (ismeretterjesztő és szépirodalmi) feldolgozására és értelmezésére is. A szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet és stílust. Alkalmazza a tanult nyelvhelyességi normákat, az idézés szabályait. Képes értekezés készítésére a közismereti és irodalmi témák kapcsán. Nyelvhasználatát a tudatosságra törekvés jellemzi: önálló a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A tanuló szókincse aktív és differenciált, ismeretei bővültek az előző pedagógiai szakaszhoz képest. A tárgyalt témaköröket kapcsolatba tudja hozni korunk társadalmi, szociális és gazdasági jelenségeivel. Kialakult az aktív véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, elsajátította a nyelvközvetítés technikáját. A tanuló rendszeresen használja a könyvtárat és a különféle információhordozókat, önállóan igazodik el az információk világában. Tájékozott a feldolgozott irodalmi alkotások különböző műfajaiban, a költői eszközök alkalmazásában és a kompozíciós eljárásokban. Képes a művekben felvetett problémákkal összefüggésben véleményt megfogalmazni, a művekben megjelenő álláspontokat azonosítani, összehasonlítani, az eltérő véleményeket megérteni. Fel tudja ismerni az erkölcsi értékeket, értékeli a különböző magatartásformákat. Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.</p>
--	---